

N:o 22.

Ank. till Riksd. kansli den 7 maj 1888, kl. 11 f. m.

Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 8, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om utgifvande af en statstidning för legala tillkännagifvanden m. m.

Herr *A. P. Danielson* har uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 171, yrkat, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes föranstalta om utredning i syfte att alla legala tillkännagifvanden, såväl af embetsmyndigheter som enskilde, i de fall, då sådana offentliga tillkännagifvanden vore enligt lag och författningar dem ålagda, måtte införas i en statstidning, afsedd uteslutande för dylika tillkännagifvanden och för meddelande från regeringen och riksdagen i vissa ärenden, utgifven under statsmyndighets kontroll samt så ordnad, att berörda tillkännagifvanden med lätthet kunde i sina olika grupper igenfinnas och medförde minsta möjliga kostnad för vederbörande, hvilken utredning äfven torde omfatta frågan i hvad mån och på hvilket sätt samma statstidning borde kostnadsfritt utdelas, samt till nästa riksdag inkomma med förslag i ämnet.

Till stöd för denna sin framställning har motionären anført, att den annonsering, som funnes i lag anbefald och som upptoges i Post- och Inrikes tidningar, vore till följd af annonsernas dyrhet en tunga för den stora allmänheten och särskildt för den fattigare befolkningen mycket tryckande; att, då svenska akademien, som på grund af erhållet privilegium af den 20 december 1791 vore såsom utgifvare af nämnda tidning ensam berättigad att få tidningen erkänd som den enda med laga vitsord att upptaga den i

lag anbefalda annonseringen i allmänna tidningarne, icke, på sätt i tryckfrihetsförordningen stadgades, förnyat det uppgifna privilegiet, utan på 1830-talet låtit det förfalla, hinder ej kunde deraf möta att ordna den lagtvungna annonseringen mera tidsenligt och på annat sätt än nu; att man borde tillse att denna lagtvungna skatt icke utginge med större belopp, än behovet kräfde, och att den ej godtyckligt bestämdes af en enskild person eller af svenska akademien; att, ehuru Post- och Inrikes tidningar utginge i en upplaga af icke så betydligt antal exemplar och egde en mycket begränsad läsekrets mot en del andra tidningar, den ändock gåfve svenska akademien betydlig inkomst genom tidningens bortarrenderande till enskild person; att, för att få en skattejemkning för den stora allmänheten och på samma gång ett mera allmänt och verkligt gagn af den lagtvungna annonseringen, Riksdagen borde vidtaga åtgärder i den antydda riktningen; att den föreslagna statstidningen skulle utgifvas under statens kontroll och utdelas till embetsverk och myndigheter samt rikets kommuner, äfvensom finnas att tillgå genom prenumeration och försäljning; att tryckningen af tidningen borde ske genom aftal för viss tid med enskildt tryckeri i hufvudstaden eller såsom i vanliga fall tillginge för tryckning af de så kallade länskungörelserna; samt att annonspriset för legala annonser beräknades så lågt som möjligt och så, att endast kostnaden för tidningens utgifvande blefve i medeltal ersatt.

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskott, som haft att i första hand behandla motionen och egnat frågan en utförlig utredning, till hvilken här hänvisas, har i likhet med motionären trott sig finna, att svenska akademiens ifrågavarande privilegium, såsom icke förnyadt, ej lägger hinder i vägen för Kongl. Maj:t att, efter uppsägning af den med Posttidningens nuvarande utgifvare afslutade öfverenskommelse, meddela förordnande, hvarigenom officiella och legala kungörelser komma att i första hand införas i annan tidning, men tillika framhållit, att inkomsten af Posttidningen vore akademiens förnämsta inkomstkälla och snart sagdt ett lifsvilkor för att akademien skulle kunna fortsätta sin ädla och gagnande verksamhet och fullborda det synnerligen dyrbara arbetet med utgifvandet af en svensk ordbok, och funnit åtgärd, hvarigenom akademien ginge miste om sin inkomst utaf posttidningen, icke böra vidtagas utan i sammanhang med anordning, ledande dertill, att ersättning bereddtes akademien för hvad hon derigenom förlorade.

Förutnämnda utskott har vidare medgifvit, att för den fattigare befolkningen, som dock väl ej företrädesvis betalade annonserna i Posttidningen, tidningens annonspris 12½ öre per rad kunde kännas tryckande, men, enär berörda pris understege de flesta andras, ansett all skälig anledning till klagan öfver annonsernas dyrhet vara undanröjd, om annonspriset kunde ned-

sättas till 10 öre pr rad, hvaremot utskottet fästade mera vikt dervid, att de allmänna kungörelsernas innehåll blefve i högsta möjliga mån spriddt i hela landet, blefve känt och beaktadt af den stora allmänheten, samt, då Posttidningen nu hade det i jämförelse med åtskilliga andra stockholmsstidningar ringa prenumerantantalet 1,012, funnit det ådagalagdt, att tidningen i sitt nuvarande skick icke lämpade sig för upptagande af officiella och legala kungörelser, och instämt med motionären deri, att en ändring i detta afseende påkallades af omsorg om allmänhetens välförstådda intresse.

Erkännande riktigheten af motionärens åsigt, att denna viktiga angelägenhets ordnande icke kunde ske utan en föregående, af Kongl. Maj:t ombesörjd utredning, ansåg dock bemälda utskott sig böra, om ock blott antydningssvis, beröra frågan om grunderna för de nya anordningarne samt framställde det förslag, att det ifrågavarande bladet, som lämpligen kunde benämnas Sveriges Allmänna Tidningar och måste utkomma hvarje helgfri dag, borde upptaga förutom de meddelanden från regeringen, hvarom i det med nuvarande utgifvaren af Posttidningen utaf regeringen upprättade kontrakt förmäldes, endast annonser, nemligen dels alla officiella och legala kungörelser, deribland ock riksgäldskontorets, dels ock andra annonser af alla slag med undantag af sådana, hvilkas innehåll vore i något afseende olagligt eller opassande, att annonspriset ej skulle sättas högre än 10 öre för petitrad, att prenumerationspriset, liksom priset å lösa nummer skulle hållas synnerligen billigt och gratisutdelning till embetsverk, myndigheter och kommuner samt tidningens franläggande å lämpliga offentliga lokaler, efter förordet i Norge, införas, att tidningens utgifvande torde böra ske under civildepartementets eller möjligen justitiedepartementets öfverinseende af en särskildt för ändamålet anställd person, hvars aflöning kunde hållas mycket måttlig, då någon litterär eller politisk kompetens ej erfordrades, och hvilken borde ega erforderliga, helst qvinliga biträden.

Med förmälan att en dylik tidning, rätt skött, sannolikt skulle inbringa medel, tillräckliga att betäcka ej allenast alla statsverkets utgifter för företaget utan ock den ersättning, som borde svenska akademien tillkomma, hemställde oftanämnda utskott, »att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det tacktes Kongl. Maj:t *dels* låta utreda, huru vida ej, sedan det med utgifvaren af Post- och Inrikes tidningar under den 30 april 1886 af regeringen upprättade kontrakt blifvit i vederbörlig ordning uppsagdt och upphördt att gälla, en tidning, afsedd att upptaga vissa meddelanden från regeringen äfvensom officiella och legala kungörelser samt andra annonser, kunde under statsmyndighets kontroll utgifvas och spridas på sätt utskottet här ofvan antydt, dervid ersättning borde beredas svenska akademien för den minskning i inkomst, akademien, i följd af upphäfvande af

Post- och Inrikes tidningars officiella egenskap, kunde visa sig komma att få vidkännas; och *dels*, om möjligt till nästa Riksdag, afgifva proposition i ämnet.»

Denna hemställan, hvilken af Andra Kammarerna godkänts, kan utskottet för sin del ej biträda.

Utskottet håller nemligen före, att, äfven om svenska akademien omtalade privilegium på 1830-talet genom den formella försummelsen af underlåtet förnyande må anses hafva gått förloradt, det vore Riksdagen föga värdigt att nu, sedan under mer än 50 år derefter nämnda privilegium fortlevvat, påkalla åtgärder, som skulle tillintetgöra privilegiet.

Utom berörda skäl, som förlorar en del af sin betydelse genom bifall till Andra Kammarernas hemställan, att ersättning beredes akademien för den minskning i inkomst i följd af upphäfvande af Posttidningens officiella egenskap, akademien kunde visa sig komma att vidkännas, hyser utskottet äfven ur kloketssynpunkt, betänkligheter mot den ifrågasatta statstidningen. Det öfverensstämmer så litet med de i allmänhet hos oss gällande grundsatser, att staten skulle för egen del inlåta sig på företaget att utgifva en tidning, hvilken skulle redigeras af en statens embetsman såsom sådan och öfver hvilken en af regeringens egna medlemmar skulle hafva öfverinseende, att utskottet redan därför ej vill tillstyrka något dylikt, men ännu mindre finner utskottet det tillrådigt, att under sådana förhållanden låta tidningen hafva till uppgift att delvis försörja sig med alla de enskilda annonser, personer önskade deri införa.

Med skäl torde nemligen kunna sättas i fråga, om det är rätt tillständligt för staten att sålunda inlåta sig på en för enskilda tidningar förlustbringande täflan på ett för tidningars existens så viktigt område som annonseringen, och då man vet, att personer på ett försåtligt och vid annonsernas emottagande ej alltid lätt skönjbart sätt begagna annonser såsom ett medel till ärekränkningar, hvilka kunde ådraga tidningsutgifvarens ansvar och ersättningsskyldighet, torde det ej vara rätt af staten att utsätta en sin embetsman, för att ej tala om den öfvervakande regeringsledamoten, för slika obehagligheter, och om åter de enskilda annonserna uteslutas samt tidningen skall i en ofantlig mängd exemplar gratis utdelas samt hafva lågt försäljningspris och lågt annonspris, torde vara tvifvelaktigt, om den förmår väl bära utgifterna och tillika lemna svenska akademien full ersättning för dess förlust.

Lika med Andra Kammarernas utskott anser dock utskottet det högligen önskligt, att dessa legala kungörelser, af hvilka dock en stor del äfven genom andra tidningar spridas till allmänheten, erhöles vidsträcktare spridning än nu är händelsen, hvilket hufvudsakligen torde kunna ske dels genom utdelande till myndigheter och korporationer, på sätt hemstäldt blifvit, af den i fråga

om annonsering officiella tidningen, dels genom att medelst lägre prenumerationspris och mera lockande innehåll vid sidan om annonserna förvärfva tidningen ökad antal prenumeranter.

Äfven finner utskottet det beaktansvärdt, om till äfventyrs något kan åstadkommas till minskning i kostnaden för den lagtvingna annonseringen, vare sig genom lägre annonspris eller den lagändring att kungörelser behöfva blott införas två gånger i sådana fall, der nu deras införande tre gånger är föreskrifvet.

Då utskottet emellertid ej vill uttala sig, om något eller några af dessa sätt under närvarande förhållanden kan och bör användas, utan anser detta bero på den påkallade utredningen af Kongl. Maj:t och hyser den mening, att denna utredning bör i så litet bindande ordalag som möjligt öfverlemnas åt Kongl. Maj:t, finner utskottet sig icke kunna i vidsträcktare mån understödja motionens syfte än att utskottet hemställer,

att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, om och hvilka åtgärder böra vidtagas för att de kungörelser, hvilka enligt lag och författningar skola i allmänna tidningarne införas, må vinna större spridning och medföra mindre kostnad än nu är fallet.

Stockholm den 7 maj 1888.

På utskottets vägnar:

ROBERT DE LA GARDIE.